

SUOMEN ELÄINLÄÄKÄRILIITTO
FINLANDS VETERINÄRFÖRBUND

LAUSUNTO

11.5.2020

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö (VN/4546/2020MMM)

Suomen Eläinlääkäriliiton lausunto hallituksen esityksestä eläintautilaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eläinlääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja toteaa seuraavaa:

Rekisteröitymisvelvollisuus EU:n sisämarkkinakaupassa tulisi säilyttää kansallisissa säädöksissä eläintautilain 53 §:ssä mainitun eläinten viennin lisäksi myös eläinten tuonnin osalta. Tuojien rekisteröitymisvelvollisuuden poisto heikentää oleellisesti viranomaisten mahdollisuutta antaa neuvontaa ja puuttua ajoissa riskialttiisiin tuontisuunnitelmiin.

Lakiluonnoksessa säädettäisiin eläinlääkärien tekemistä eläinterveyskäynneistä kaikkia eläinlajeja koskien. Luonnoksen mukaan toimijoiden on varmistettava, että heidän vastuullaan olevissa pitopaikoissa tehdään tarvittaessa eläinlääkärin suorittamia eläinterveyskäyntejä kyseisestä pitopaikasta aiheutuvien riskien vuoksi, ottaen huomioon pitopaikan tyyppi, pitopaikassa olevien pidettävien eläinten lajit ja luokat, vyöhykkeellä tai alueella vallitseva epidemiologinen tilanne sellaisten luetteloitujen ja uusien tautien osalta, joille pitopaikassa pidettävät eläimet ovat alttiita sekä kaikki muu pidettäviin eläimiin ja pitopaikkatyyppiin sovellettava asiaankuuluva seuranta tai virallinen valvonta. Tällaisten eläinterveyskäyntien tiheyden on oltava oikeasuhteinen kyseisen pitopaikan aiheuttamaan riskiin nähden. Ne voidaan yhdistää muissa tarkoituksissa tehtäviin käynteihin. Nämä eläinterveyskäynnit on tehtävä taudinehkäisytarkoituksia varten, mihin kuuluu erityisesti asianomaiselle toimijalle annettava neuvonta, joka koskee bioturvaamista ja muita eläinten terveyteen liittyviä asioita, jotka ovat merkityksellisiä kyseiselle pitopaikkatyyppille ja pitopaikassa pidettäville eläinlajeille ja -luokille sekä luetteloitujen tautien tai uusien tautien esiintymiseen viittaavien merkkien havaitseminen ja niistä tiedottaminen.

Eläinterveyskäynnit ovat kannatettava asia, sillä näin saataisiin säännöllisten eläinlääkärikäyntien piiriin myös muut eläinlajit kuin naudat ja siat, jotka jo tällä hetkellä ovat varsin kattavasti elinkeinon luomien vapaaehtoisten terveydenhuoltojärjestelmien (Naseva ja Sikava) piirissä. Käynnit tehtäisiin taudinehkäisytarkoituksia varten, mutta samalla tulisi käytännössä tehdyksi myös eläinsuojeluvalvontaa. Munantuotanto- ja lihasiipikarjatiloilta (broilerit ja kalkkunat) tehdään virkaeläinlääkärin toimesta salmonellavalvontakäynti kerran vuodessa, mutta se ei laajuudeltaan vastaa terveydenhuoltokäyntiä. Näihin käynteihin on nykytilanteessa haastavaa löytää tarvittavat resurssit. Eksoottisempien eläinlajien osalta osaamista ei välttämättä ole riittävästi. On toivottavaa, että koulutukseen, opastukseen, neuvontaan ja valvontaan ohjataan riittävästi resursseja. Muuten on vaarana, että eläinterveyskäynnit saattavat jäädä osin kuolleeksi kirjaimiksi.

Elinkeino hoitaa pääosan nautojen ja sikojen eläinterveyskäynneistä, sillä terveydenhuoltokäynneillä käydään läpi juuri samoja asioita kuin eläinterveyskäynneillä. Päällekkäisille käynneille ei tällä sektorilla ole tarvetta.

”EU-säädösten tavoitteet ja pääasiallinen sisältö” -luvun kohdan 2.1 ”Eläinterveysäännöstö” kohdassa ”Taudeista ilmoittaminen ja tautien esiintymisen seuranta” (s. 6) todetaan seuraavaa: ”Osan 2 luvussa säädetään uutena asiana toimijoiden velvollisuudesta eläinten terveydentilan seuraamiseen tarkkailemalla eläinten terveyttä, käyttäytymistä, mahdollisia muutoksia eläintuotannossa sekä kuolleisuuslukuja. Toimijoiden tulee myös huolehtia siitä, että eläinlääkäri käy pitopaikassa tarkistamassa pitopaikan eläinten terveydentilaa ja antamassa neuvontaa tautisuojauksesta (eläinterveyskäynnit). Käyntien tiheyden on oltava oikeassa suhteessa pitopaikan aiheuttamaan riskiin nähden.” Kohdassa ei mainita virkaeläinlääkäreitä, vaan puhutaan ylipäätään eläinlääkäreistä.

Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan lakiluonnoksen 22 §:stä ”Eläintautien seuranta” (s. 28) seuraavaa: ”Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Ruokavirasto on eläinterveysäännöstön 26 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomaisen suorittamaan seuranta eläintautien esiintymisen havaitsemiseksi. Mainitun 26 artiklan mukaan toimivaltaisen viranomaisen tulee suorittaa e-luokan tautien sekä merkityksellisten uusien tautien esiintymisen havaitsemiseksi seuranta. Seurannassa on, aina kun se on mahdollista ja asianmukaista, hyödynnettävä eläinterveysäännöstön 24 artiklassa tarkoitettujen toimijoiden tekemän seurannan avulla sekä 25 artiklassa tarkoitetuista eläinterveyskäynneistä saatuja tietoja. Eläinterveysäännöstön 26 artiklassa säädetään muun muassa seurantamenetelmistä ja 28 artiklassa seuranta suorittavan viranomaisen velvollisuudesta toteuttaa seuranta tarvittaessa unionin seurantaohjelman puitteissa.”

Lakiluonnoksen 69 §:n perusteella ”kunnaneläinlääkäri huolehtii päävastuullisena eläinterveysviranomaisena epäilyn vuoksi sekä eläintautien valvontaa koskevien velvoitteiden tai varotoimenpiteiden noudattamisen valvomiseksi pitopaikoissa tai muissa paikoissa tehtävistä tarkastuksista ja tutkimuksista”. Tarkoittaako tämä, että myös eläinterveyskäynnit ovat ainoastaan kunnaneläinlääkärien vastuulla? Jotta elinkeinon itsensä ylläpitämiä terveydenhuoltojärjestelmiä ja terveydenhuoltokäyntien tietosisältöä voitaisiin hyödyntää em. tavalla, vaatii tämä laajempaa tarkastelua ja myös yksityisten terveydenhuoltosopimuksessa mainittujen eläinlääkäreiden dokumentoiman tiedon hyväksymistä, sekä myös terveydenhuoltojärjestelmien valtuutusten uudelleen tarkastelua terveydenhuoltokäyntien sisällön suhteen.

Asia on syytä pohtia ja myös kirjoittaa selkeästi auki lakiin ja sen perusteluihin. Mikäli eläinterveyskäynnit rajataan vain virkaeläinlääkäreiden tehtäviksi ja toimijoille maksullisina, lisää se elinkeinon terveydenhuoltojärjestelmissä mukana oleville toimijoille (nauta- ja sikatilat) hallinnollista taakkaa ja kustannuksia sekä teettää virkaeläinlääkäreillä turhaa päällekkäistä työtä, jos yksityissektori kuitenkin hoitaa merkittävän osan nauta- ja sikatilojen terveydenhuollosta. Resurssit ovat joka tapauksessa rajalliset ja niiden käytön pitää olla kokonaisuuden kannalta järkevällä pohjalla.

Tullille ehdotettu toimivallan lisäys eli toimivalta valvoa eläintautilainsäädännön noudattamista oma-aloitteisesti tuonnissa EU:n sisärajoilla on odotettu ja tarpeellinen uudistus. Nykyisin Tulli toimii virka-apupyynnön saatuaan. Tällä uudistuksella voidaan valvoa tehokkaammin esimerkiksi lemmikkien laitonta tuontia ja torjua elintarviketuonnin aiheuttamaa afrikkalaisen sikaruton leviämistä.

Lakiluonnoksen 95 §:ssä ehdotetaan hallinnollisen sanktion, eläintautivalvonnan seuraamusmaksun käyttöönottoa. Aluehallintovirasto tai Tulli voi määrätä vähintään 300 euron tai enintään 5000 euron eläintautivalvonnan seurausmaksun eläintautilainsäädännön rikkomuksista. Ehdotettu seuraamusmaksu on erittäin toivottava uudistus. Se mahdollistaisi nykyistä vaikuttavamman toiminnan eläintautilainsäädännön rikkomista havaittaessa (esimerkiksi lemmikkien laitonta tuontia, siipikarjan ulkonapitokiellon rikkominen, ulkona pidettävien sikojen aitaamismääräyksen rikkominen).

Toimijoille on lainsäädännössä annettu merkittävää vastuuta eläintautien vastustamisessa. Olisi hyvä, että eläintenpitäjille säädettäisiin velvollisuus kouluttautua säännöllisesti eläintautien tunnistamisessa ja torjunnassa.

Kunnioittaen,

Katri Kiviniemi
puheenjohtaja
Suomen Eläinlääkäriliitto ry

Aleksis Kiven katu 52-54
00510 Helsinki

Puhelin (09) 7745 4810
Faksi (09) 7745 4818

etunimi.sukunimi@sell.fi
www.sell.fi